

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie roli EKES-u we wdrażaniu i monitorowaniu przez instytucje UE Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (opinia z inicjatywy własnej)

(2013/C 44/05)

Sprawozdawca: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Dnia 26 kwietnia 2012 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

roli EKES-u we wdrażaniu i monitorowaniu przez instytucje UE Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 23 listopada 2012 r.

Na 485. sesji plenarnej w dniach 12–13 grudnia 2012 r. (posiedzenie z 12 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 144 głosami – 2 osoby wstrzymały się od głosu – następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES wzywa Radę do wznowienia negocjacji dotyczących Protokołu fakultatywnego do Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, by umożliwić niepełnosprawnym Europejczykom pełne korzystanie z praw zapisanych w tym dokumencie.

1.2 Komitet zachęca przewodniczących Rady Europejskiej, Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego do zorganizowania w grudniu 2013 r. drugiego spotkania pt. „Stan Unii w sprawie niepełnosprawności”, któremu współprzewodniczyłyby Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych i na którym dokonano by przeglądu Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

1.3 EKES podkreśla, że niektóre obowiązki wynikające z Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych wymagają zmian ustawodawczych i politycznych na poziomie UE i państw członkowskich. Sytuacja finansowa nie może być wymówką opóźniającą działania na rzecz praw osób niepełnosprawnych.

1.4 Komitet wzywa Komisję do przeprowadzenia szczegółowego przeglądu, z udziałem zainteresowanych stron, wdrażania strategii w sprawie niepełnosprawności jako integralnej części strategii ogólnounijnej. Apeluje ponadto o przeprowadzenie analizy obowiązującego prawa, strategii politycznych i programów, a także o przygotowanie nowych propozycji.

1.5 EKES zachęca więc Komisję Europejską, by poprzez swój Sekretariat Generalny opracowała instrument oceny wpływu dotyczący Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

1.6 EKES z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie przez Radę niezależnych ram służących propagowaniu, chronieniu i monitorowaniu wdrażania Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych. Wzywa do przyjęcia specjalnego budżetu, który umożliwi zaangażowanym podmiotom wypełnianie zadań niezależnie od krajowych punktów kontaktowych.

1.7 EKES pragnie, by Komisja Europejska zwróciła się do niego z wnioskiem o konsultacje w sprawie ambitnego wniosku ustawodawczego dotyczącego europejskiego aktu w sprawie dostępności, który obejmowałby jak największy zakres dziedzin, m.in. wymogi dla prywatnych i publicznych usługodawców i producentów – tak, by zapewniali oni pełny dostęp osobom niepełnosprawnym – oraz jasną i szeroką definicję dostępności.

1.8 EKES z zadowoleniem przyjmuje włączenie do agendy cyfrowej ustawodawstwa dotyczącego dostępności publicznych stron internetowych oraz portali, za pośrednictwem których świadczone są podstawowe usługi dla obywateli. Oczekuje przedstawienia solidnego ustawodawstwa w tej dziedzinie w 2012 r.

1.9 EKES zachęca Radę i Parlament Europejski do zaostrożenia lub utrzymania zapisów na rzecz osób niepełnosprawnych w przepisach dotyczących funduszy strukturalnych, instrumentu „Łącząc Europę”⁽¹⁾, transeuropejskiej sieci transportowej, programu „Horyzont 2020”⁽²⁾, programu „Prawa i obywatelstwo” oraz programów w obszarze współpracy na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej, poprzez uwzględnienie środków gwarantujących integrację osób niepełnosprawnych dzięki dostępowi do finansowania i wzmocnieniu ich praw.

⁽¹⁾ COM(2011) 665 final.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

1.10 EKES wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych, Komisję Europejską i Radę, by zadbały o włączenie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych w stosunki zewnętrzne i współpracę międzynarodową, a także w międzynarodowe umowy handlowe, m.in. poprzez zapewnienie koordynacji stanowisk UE i państw członkowskich dotyczących praw osób niepełnosprawnych w różnych organach ONZ.

1.11 EKES wzywa instytucje europejskie do podjęcia odpowiednich działań na rzecz wewnętrznego wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych oraz dokonania przeglądu przyjętych rozwiązań z punktu widzenia zatrudnienia, warunków pracy, rekrutacji, szkoleń, dostępności siedzib, atmosfery w pracy i narzędzi komunikacyjnych, a także wymogów agencji finansowanych z unijnych funduszy.

1.12 EKES odnotowuje zobowiązanie, jakie José Manuel Barroso powziął w grudniu 2011 r., by przedyskutować realizację konwencji o prawach osób niepełnosprawnych na posiedzeniu kolegium komisarzy i dyrektorów generalnych, oraz wzywa do włączenia tej kwestii do dorocznej dyskusji.

1.13 EKES z zadowoleniem przyjmuje zorganizowanie roboczego forum, które uwzględniłoby rządowe punkty koordynacyjne, mechanizmy współdziałania oraz mechanizmy niezależne od UE i państw członkowskich odpowiedzialne za wdrażanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, a także społeczeństwo obywatelskie. Komitet pragnie uczestniczyć w jego przyszłych posiedzeniach.

1.14 Poprzez opracowanie opinii Komitet ma nadzieję wnieść wkład do sprawozdania, które UE przedstawi w 2013 r. Komitetowi ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych.

1.15 Zdaniem EKES-u należy podjąć odpowiednie działania na rzecz wewnętrznego wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, a następnie realizować jej postanowienia, poprzez zachęcanie do zatrudniania osób niepełnosprawnych w EKES-ie, zagwarantowanie niedyskryminacyjnego procesu rekrutacji, poprawę dostępności budynków, stron internetowych, narzędzi ICT i dokumentów; zapewnianie racjonalnych usprawnień pracownikom, członkom i ekspertom, organizowanie szkoleń personelu, a także opracowanie broszury na temat Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych i włączenie niepełnosprawności w obszary działalności Komitetu.

1.16 EKES podkreśla potrzebę systematycznego monitorowania i wdrażania zapisów omawianej konwencji. Dlatego też

zobowiązuje się do ustanowienia komitetu sterującego ds. realizacji i monitorowania Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych. Jednocześnie wzywa instytucje UE do przedstawienia sprawozdań dotyczących ich prac i gromadzenia informacji zwrotnych od osób niepełnosprawnych (za pośrednictwem reprezentujących je organizacji) i od społeczeństwa obywatelskiego, by wypracować niezależne stanowisko na temat postępów w zakresie wdrażania konwencji.

1.17 EKES proponuje zorganizowanie posiedzenia na temat realizacji postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych z udziałem krajowych rad społeczno-gospodarczych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i krajowych instytucji ochrony praw człowieka.

1.18 Komitet wzywa partnerów społecznych, by na podstawie ustalonych wytycznych poruszyli zagadnienia związane z wdrażaniem zapisów konwencji w rokowaniach zbiorowych.

2. Wprowadzenie

2.1 Do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, co może – w oddziaływaniu z różnymi barierami – utrudniać im pełne i skuteczne uczestnictwo w życiu społecznym, na równych zasadach z innymi osobami.

2.2 W Europie mieszka ok. 80 mln osób niepełnosprawnych. Zgodnie z danymi Eurostatu, są one od dwóch do trzech razy bardziej narażone na bezrobocie niż osoby pełnosprawne. Tylko 20 % osób poważnie niepełnosprawnych znajduje zatrudnienie, w porównaniu do 68 % osób pełnosprawnych. Prawdopodobieństwo uzyskania wykształcenia wyższego przez osoby niepełnosprawne jest o ponad 50 % niższe niż w przypadku osób pełnosprawnych. W całej Europie tylko 38 % osób niepełnosprawnych w wieku od 16–34 lat czerpie dochody z pracy, w porównaniu do 64 % osób pełnosprawnych.

2.3 EKES przypomina swoje opinie w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier”⁽³⁾ i w sprawie „Młode osoby niepełnosprawne: zatrudnienie, włączenie społeczne i udział w życiu społecznym”⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Dz.U. C 376 z 22.12.2011, s. 81–86.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 2–6.

2.4 EKES odnotowuje, że konwencja i jej protokół fakultatywny zostały przyjęte 13 grudnia 2006 r. w siedzibie głównej ONZ w Nowym Jorku i otwarte do podpisu w dniu 30 marca 2007 r.; weszły w życie 3 maja 2008 r.

2.5 EKES podkreśla, że konwencja cieszy się szerokim poparciem na arenie międzynarodowej i że podpisały ją już 154 państwa, z czego 126 dokonało ratyfikacji. Protokół fakultatywny podpisało do tej pory 90 sygnatariuszy, został on ratyfikowany przez 76 państw. Konwencję podpisało 27 państw członkowskich UE, a 24 już ją ratyfikowały.

2.6 EKES podkreśla, że Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych to zintegrowany instrument dotyczący praw człowieka, uwzględniający prawa obywatelskie, polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturalne. Ponownie stwierdza, że wszystkie osoby niepełnosprawne muszą być w stanie w pełni korzystać z praw człowieka i podstawowych wolności.

2.7 EKES podkreśla, że konwencja obejmuje wszystkie osoby niepełnosprawne i wyraźnie uznaje się w niej, że dyskryminacja z wielu przyczyn jednocześnie (niepełnosprawność i inne czynniki, takie jak pochodzenie etniczne, płeć bądź status ekonomiczny) stanowi istotny problem, który rozwiązać można jedynie za pomocą podejścia interdyscyplinarnego uwzględniającego różne źródła tej złożonej formy dyskryminacji.

2.8 EKES pragnie uwypuklić fakt, że Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych zawiera przepisy dotyczące m.in. równości i niedyskryminacji, dostępności, swobody przemieszczania się i przynależności państwowej, dostępu do systemu sprawiedliwości, wolności od przemocy, niezależnego życia i życia w społeczności, prawa do życia rodzinnego, mobilności osób, edukacji, zatrudnienia, zdrowia, ochrony socjalnej, współpracy międzynarodowej, ochrony ludności, a także udziału osób niepełnosprawnych w procesach decyzyjnych – poprzez reprezentujące je organizacje – i integrację niepełnosprawnych kobiet i dzieci.

2.9 EKES podkreśla, że konwencja wprowadza zmianę paradygmatu, gdyż nie traktuje osób niepełnosprawnych w kategorii „przedmiotów” dobroczynności i leczenia, lecz odnosi do nich jako do „podmiotów” mających swoje prawa i zdolnych żądać ich poszanowania oraz podejmujących decyzje dotyczące własnego życia poprzez wolne i świadome przyzwolenie. Kluczo-

wymi kwestiami uwzględnionymi w konwencji są: przywrócenie prawa głosu osobom niepełnosprawnym, zwiększanie ich możliwości wyboru i poszerzenie życiowych perspektyw.

2.10 EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w konwencji wyjaśnia się i uściśla sposoby wykorzystania wszystkich kategorii praw człowieka w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, niezależnie od wymaganego zakresu pomocy. Określono w niej także obszary, w których potrzebne są zmiany, by zapewnić osobom niepełnosprawnym skuteczne korzystanie z praw i ich ochronę.

2.11 EKES przyjmuje do wiadomości, że Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych to pierwszy międzynarodowy traktat dotyczący praw człowieka, który został otwarty dla ratyfikacji przez takie organizacje integracji regionalnej, jak UE. Nawiązuje do decyzji Rady z 26 listopada 2009 r., zgodnie z którą Wspólnota Europejska podpisała Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych⁽⁵⁾; w decyzji tej wyznaczono Komisję jako punkt koordynacyjny w sprawach dotyczących wdrażania zapisów konwencji.

2.12 EKES podkreśla, że decyzja uwzględnia listę obszarów, w których UE ma wyłączne lub dzielone kompetencje. Lista ta może ulec zmianom i z czasem prawdopodobnie zostaną do niej dodane nowe pozycje. Obszary wyłącznych kompetencji to m.in. zgodność pomocy państwa ze wspólnym rynkiem i wspólną taryfą celną. W poczet kompetencji dzielonych zalicza się m.in. działania służące zwalczaniu dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność; swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału; rolnictwo; transport kolejowy, drogowy, morski i lotniczy; podatki; rynek wewnętrzny; równe płace dla kobiet i mężczyzn za pracę jednakowej wartości; politykę sieci transeuropejskich oraz statystykę.

2.13 EKES zauważa, że w kodeksie postępowania obowiązującym Radę, państwa członkowskie i Komisję⁽⁶⁾ zawarto ustalenia dotyczące różnych aspektów wdrażania konwencji, reprezentacji w ustanowionych na jej mocy organach, procedur przygotowywania sprawozdania UE dla Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych i procedury ustanawiającej ramy monitorowania, przeprowadzanego przez jeden lub kilka niezależnych mechanizmów angażujących społeczeństwo obywatelskie.

⁽⁵⁾ 2010/48/WE.

⁽⁶⁾ 16243/10 z 29 listopada 2010 r.

3. Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych – skutki faktu, że UE po raz pierwszy przystąpiła do traktatu dotyczącego praw człowieka

3.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że po raz pierwszy w swojej historii Unia Europejska stała się sygnatariuszem międzynarodowej konwencji dotyczącej praw człowieka, dzięki zawarciu 23 grudnia 2010 r. Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych. Uznaje także rolę przewodnią odgrywaną przez UE i jej państwa członkowskie, a także europejski ruch na rzecz osób niepełnosprawnych – działający w ramach Europejskiego Forum Osób Niepełnosprawnych – w opracowaniu tej konwencji. Jest świadom, że na UE spoczywa szczególna odpowiedzialność za intensyfikację wysiłków na rzecz wdrażania konwencji i jego monitorowania oraz dawanie przykładu reszcie świata.

3.2 EKES wzywa Radę do wznowienia negocjacji na temat sfinalizowania protokołu fakultatywnego Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych. Umożliwiłoby to jednostkom lub grupom składanie skarg do Komitetu ONZ ds. praw osób niepełnosprawnych w przypadku wyczerpania wszystkich legalnych środków dostępnych w UE. Procedurę tę zaproponowała Komisja Europejska w 2008 r., a ma ona na celu zapobieganie niedociągnięciom i likwidację istniejących luk w ochronie osób niepełnosprawnych w przypadkach, gdy łamanie ich praw miało miejsce w obszarach należących do kompetencji UE.

3.3 Komitet wzywa Komisję do rozważenia ratyfikacji innych traktatów dotyczących praw człowieka, takich jak Konwencja o prawach dziecka i Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, oraz ich protokołów fakultatywnych. Wzywa UE do udziału w prowadzonych obecnie rozmowach w nieformalnych grupach roboczych ONZ, w których rozważa się opracowanie projektu nowego tematycznego traktatu ONZ o prawach człowieka dotyczącego osób starszych, oraz do zagwarantowania, że działania UE są w pełni zgodne z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

3.4 EKES odnotowuje, że jako sygnatariusz Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych Unia Europejska musi, w ramach swoich kompetencji, wywiązywać się ze wszystkich opisanych w tekście zobowiązań, w tym również z obowiązku sporządzania okresowych sprawozdań dla Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych.

3.5 EKES podkreśla, że art. 10 i 19 TFUE oraz art. 21 i 26 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej jednoznacznie odnoszą się do ochrony praw osób niepełnosprawnych (7).

(7) SEC(2011) 567 final.

3.6 Komitet wzywa instytucje europejskie do uchwalenia ustawodawstwa oraz opracowania strategii politycznych i programów, które w pełni uwzględniłyby Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych w dziedzinach, w których UE ma wyłączne lub dzielone kompetencje, a także do dokonania przeglądu obowiązującego ustawodawstwa i strategii, w celu zagwarantowania pełnej ochrony wszystkich osób niepełnosprawnych w Unii Europejskiej.

3.7 EKES zachęca przewodniczących Rady Europejskiej, Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego do zorganizowania w grudniu 2013 r. drugiego spotkania pt. „Stan Unii w sprawie niepełnosprawności”, we współpracy z Europejskim Forum Osób Niepełnosprawnych, z zamiarem skupienia się głównie na wdrażaniu konwencji (8).

3.8 Komitet z zadowoleniem przyjmuje, że w grudniu 2012 r. Parlament Europejski i Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych zorganizowały europejskiego zgromadzenie z udziałem osób niepełnosprawnych, z uwagi na jego wkład w sprawozdanie UE dla Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych.

3.9 EKES wzywa instytucje europejskie do przedsięwzięcia odpowiednich działań na rzecz wewnętrznego wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych. Chodzi m.in. o:

- zachęcanie do zatrudniania osób niepełnosprawnych w instytucjach UE i opracowanie strategii umożliwiających pogodzenie życia zawodowego z życiem rodzinnym;
- przegląd wewnętrznych przepisów, procedur i metod pracy w celu zapewnienia równych szans pracownikom niepełnosprawnym;
- zagwarantowanie, że w trakcie procesu rekrutacji osoby niepełnosprawne mogą konkurować na równych warunkach z kandydatami pełnosprawnymi, dzięki racjonalnym usprawnieniom;
- zapewnienie racjonalnych usprawnień wszystkim pracownikom niepełnosprawnym, tam gdzie jest to konieczne w ich pracy, włączając w to pomoc osobistą, tłumaczenie na język migowy, odpowiedni transport itp.;

(8) Spotkanie pt. „Stan Unii w sprawie niepełnosprawności” zostało zwołane przez przewodniczącego Komisji Europejskiej José Manuela Barroso w dniu 6 grudnia 2011 r. Spotkali się na nim przewodniczący Rady Europejskiej Herman Van Rompuy, przewodniczący Parlamentu Europejskiego Jerzy Buzek i przewodniczący Europejskiego Forum Osób Niepełnosprawnych Yannis Vardakastanis.

- zapewnienie dostępu do szkolenia zawodowego i uczenia się przez całe życie;
  - ulepszenie dostępu do budynków, stron internetowych, narzędzi ICT i dokumentów;
  - zapewnienie, że wszystkie agencje UE i organy finansowane z unijnych funduszy, włącznie ze szkołami europejskimi, wywiązują się z zobowiązań nałożonych przez konwencję;
  - zagwarantowanie udziału organizacji osób niepełnosprawnych w opracowywaniu ustawodawstwa i strategii politycznych, również poprzez odpowiednie finansowanie.
- włączenia zapisów dotyczących dostępności w instrument „Łącząc Europę” i przepisy w zakresie europejskich sieci transportowych ⁽¹¹⁾;
  - zagwarantowania, że w ramach programu „Horyzont 2020” ⁽¹²⁾ zapewnia się, że badania finansowane przez UE obejmują osoby niepełnosprawne, poprzez propagowanie udziału użytkowników oraz dostępności wyników badań, a także poprzez przedstawianie nowych i innowacyjnych idei dotyczących sposobów wdrażania konwencji w unijnym prawie i strategiach politycznych, w tym odnoszących się do zatrudnienia;
  - włączenia przepisów dotyczących niepełnosprawności w programy w zakresie rozwoju i pomocy humanitarnej.

4. Wdrażanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych przez UE i państwa członkowskie

4.1 EKES pozytywnie ocenił Europejską strategię w sprawie niepełnosprawności na lata 2010–2020 w swojej rezolucji z 21 września 2011 r., uznając ją za kluczowe narzędzie polityczne na rzecz wdrożenia konwencji w Unii Europejskiej. Jednocześnie wezwał Komisję Europejską do zapewnienia poszanowania konwencji w obowiązującym i przyszłym ustawodawstwie wtórnym oraz do integracji i zaangażowania osób niepełnosprawnych ⁽⁹⁾.

4.2 Komitet wzywa do przeprowadzenia dokładnego przeglądu – z udziałem zainteresowanych podmiotów – wdrożenia strategii w sprawie niepełnosprawności, a także do wyznaczenia nowych celów.

4.3 EKES wzywa Radę i Parlament Europejski do włączenia zagadnień związanych z wdrażaniem zapisów Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych w wieloletnie ramy finansowe UE i do zadbania o to, by ani jeden eurocent nie został wydany na niedostępne projekty lub infrastruktury.

4.4 EKES zachęca Radę i Parlament Europejski do:

- zaostreżenia lub utrzymania zapisów mających na celu wdrożenie konwencji w przepisach dotyczących funduszy strukturalnych, zwłaszcza w zakresie uwarunkowań *ex ante* ⁽¹⁰⁾, zasad dotyczących partnerstwa i zasad horyzontalnych;

4.5 Komitet zachęca Komisję Europejską do utworzenia mechanizmu, który nagradzałby doskonałość w zakresie zgodności projektów finansowanych przez UE z zapisami konwencji, w tym opracowywanie rozwiązań dotyczących dostępności i integracji osób niepełnosprawnych.

4.6 EKES przypomina o przepisach w zakresie niepełnosprawności uwzględnionych w strategii „Europa 2020”, zwłaszcza dotyczących trzeciego filara odnośnie do włączenia społecznego i agendy cyfrowej, oraz wzywa do włączenia realizacji Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych we wszystkie inicjatywy przewodnie.

4.7 Komitet jest zaniepokojony negatywnym wpływem cięć budżetowych wprowadzonych w wielu państwach członkowskich UE na osoby niepełnosprawne i ich rodziny, co prowadzi do dalszego wykluczenia społecznego, dyskryminacji, nierówności i bezrobocia. Podkreśla, że nie można wykorzystywać kryzysu do opóźniania wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

4.8 EKES wzywa Radę Europejską do przyjęcia realnej strategii na rzecz wzrostu, która uwzględniałaby środki dla grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, takich jak osoby niepełnosprawne, oraz środki stymulujące szanse zatrudnienia, usprawniające usługi umożliwiające samodzielne życie i uczestnictwo w społeczności, z uwzględnieniem sytuacji osób, które utraciły sprawność w starszym wieku, a także środki na rzecz dostępnej infrastruktury.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 376 z 22.12.2011, s. 81–86.

⁽¹⁰⁾ Uwarunkowania *ex ante* dotyczące Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, dostępności i samodzielnego życia zostały już uwzględnione we wniosku Komisji Europejskiej.

⁽¹¹⁾ COM (2011) 665 final.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

4.9 EKES wzywa państwa członkowskie do podjęcia środków na rzecz zadbania o to, by osoby niepełnosprawne miały dostęp do rynku pracy, poprzez zachęty fiskalne dla firm, wspieranie przedsiębiorczości, zapewnienie elastyczności w podejmowaniu zatrudnienia, a także równego dostępu do ochrony socjalnej i praw pracowniczych.

4.10 Komitet oczekuje, że Komisja Europejska skonsultuje się z nim w sprawie propozycji dotyczącej ambitnego europejskiego aktu w sprawie dostępności o jak najszerszym zasięgu, który uwzględniłby wymogi dla usługodawców sektora publicznego i prywatnego oraz producentów w zakresie zagwarantowania pełnej dostępności. W dokumencie tym należałoby zawrzeć jasną i szeroką definicję dostępności: obejmującą otoczenie wirtualne i budynki, umożliwiającą interoperacyjność i współdziałanie z technologiami wspomagającymi oraz powiązaną ze standardami europejskimi.

4.11 EKES wzywa Radę do kontynuacji prac nad wnioskiem w sprawie dyrektywy dotyczącej wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na płeć, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, oraz do dostosowania tego wniosku do Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych. Należy do tego dążyć, uwzględniając definicję niepełnosprawności i dyskryminacji przez powiązanie, zakazując dyskryminacji w dostępie do usług finansowych i ubezpieczeniowych, gwarantując dostęp do edukacji oraz jasno definiując pojęcie racjonalnego usprawnienia, by zapewnić indywidualny dostęp z punktu widzenia dostępności, uwzględniający obowiązek zapobiegania i obowiązek w stosunku do grupy.

4.12 Komitet podkreśla, że potrzeby osób niepełnosprawnych powinny być uwzględniane we wszystkich unijnych programach, strategiach i obszarach polityki dotyczących kobiet, dzieci, dyskryminowanych grup – takich jak mniejszości etniczne lub religijne, geje czy lesbijki – oraz osób starszych.

4.13 EKES uwypukla potrzebę zapewnienia jak największego poziomu dostosowania między wewnętrznymi przepisami i politykami UE, poprzez włączenie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych w stosunki zewnętrzne, politykę rozwojową i pomoc humanitarną, w tym poprzez opracowywanie wytycznych ad hoc.

4.14 W szczególności Komitet wzywa UE, by skoordynowała swoje stanowisko ze stanowiskiem państw członkowskich podczas dyskusji prowadzonych w ONZ i mających wpływ na prawa osób niepełnosprawnych oraz by zapewniła, że np. stanowisko UE w sprawie ram postmilenijnych celów rozwoju

uwzględniła prawa człowieka osób niepełnosprawnych. UE powinna także zagwarantować, że w czteroletnim wszechstronnym przeglądzie polityki zostaną uwzględnione osoby niepełnosprawne.

4.15 Komitet wzywa UE do dalszego zaangażowania na rzecz wdrażania zapisów Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych w ramach innych funkcjonujących forów wielostronnych, takich jak negocjacje prowadzone obecnie w Światowej Organizacji Własności Intelektualnej dotyczące reformy i liberalizacji prawa autorskiego.

4.16 EKES pochwała wykonane do tej pory prace w zakresie dialogu politycznego między Stanami Zjednoczonymi a UE na temat reformy polityki niepełnosprawności, w ramach nowej agendy transatlantyckiej, a także z powodu oczekiwanej ratyfikacji konwencji w Stanach Zjednoczonych. Wzywa jednocześnie do wzmocnienia transatlantyckiego dialogu politycznego na temat niepełnosprawności, by w dalszym ciągu wносить wkład w działania na rzecz globalnego procesu reform.

4.17 EKES wzywa Komisję Europejską, by zapewniła, że w każdej dyrekcji generalnej odpowiednim służbom powierzać się będzie również zadanie włączenia realizacji Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych w opracowywane strategie polityczne i ustawodawstwo.

4.18 EKES apeluje do Sekretariatu Generalnego Komisji o opracowanie instrumentu oceny wpływu wszystkich nowych wniosków ustawodawczych na prawa osób niepełnosprawnych, a także o włączenie modułu na temat konwencji do szkoleń nowych członków personelu oraz szkoleń ustawicznych.

4.19 Komitet podkreśla, że zgodnie z punktem (o) preambuły i art. 4 ust. 3 konwencji Narodów Zjednoczonych, osoby niepełnosprawne muszą zostać zaangażowane we wszystkie procesy kształtowania polityki i podejmowania decyzji, które ich dotyczą, oraz wzywa instytucje UE i rządy krajowe, by ustanowiły odpowiednie procedury.

5. Monitorowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych w UE

5.1 EKES zauważa, że art. 33 ust. 2 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych zobowiązuje sygnatariuszy do ustanowienia, w ramach swoich struktur, ramowego programu działania, w tym co najmniej jednego niezależnego mechanizmu do „promowania, ochrony i monitorowania” wdrażania konwencji.

5.2 Komitet wzywa Radę, by formalnie ustanowiła takie ramy w drodze decyzji.

5.3 EKES wskazuje, że podczas ustanawiania lub określania takiego mechanizmu sygnatariusze muszą uwzględnić zasady paryskie odnośnie statusu i działania instytucji krajowych chroniących i promujących prawa człowieka.

5.4 Komitet wzywa zwłaszcza do uniezależnienia ram od krajowych punktów kontaktowych i mechanizmów koordynacji wyznaczonych w całej UE, a także do określenia mandatu wszystkich uczestników ram i budżetu umożliwiającego im wykonywanie zadań.

5.5 EKES podkreśla potrzebę ustanowienia jasnych zasad zorganizowanych konsultacji z uczestnikami ram w zakresie nadanych im ról, zwłaszcza z punktu widzenia prac legislacyjnych.

5.6 Komitet odnotowuje, że zgodnie z art. 33 ust. 3 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych społeczeństwo obywatelskie, a zwłaszcza osoby niepełnosprawne i reprezentujące je organizacje muszą zostać zaangażowane w proces monitorowania i w pełni w nim uczestniczyć. Odnosi się to także do punktów centralnych i mechanizmu współdziałania, wyznaczonych przez Radę do wdrażania konwencji.

5.7 EKES uważa, że Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych, jako europejska organizacja patronacka reprezentująca 80 mln niepełnosprawnych obywateli w Europie, powinno zostać zaangażowane w monitorowanie wdrażania Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych na poziomie europejskim, jak również we wszystkie strategie na szczeblu unijnym oraz w procesy decyzyjne dotyczące życia osób niepełnosprawnych.

5.8 EKES jest głęboko przekonany, że partnerstwo jest narzędziem zrównoważonego rozwoju gospodarczo-społecznego i że musi opierać się na długoterminowej perspektywie realnego udziału społeczeństwa obywatelskiego, włącznie z ciągłym budowaniem potencjału wszystkich partnerów i zapewnieniem odpowiednich środków umożliwiających uczestnictwo⁽¹³⁾.

5.9 Komitet wzywa UE, aby w swój przyszły program „Prawa i obywatelstwo” włączyła środki wspierające wdrażanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, które powinny również uwzględnić budowanie potencjału i środki wystarczające do finansowania organizacji reprezentujących osoby niepełnosprawne.

5.10 EKES uznaje znaczenie ustanowienia unijnych ram zgodnych z zapisami konwencji, by państwa położone poza UE – zwłaszcza kraje należące do organizacji regionalnych – mogły skorzystać z przykładu ram UE.

5.11 Komitet podkreśla, że UE musi przedstawić pierwsze sprawozdanie okresowe Komitetowi ds. Praw Człowieka ONZ na początku 2013 r., i oczekuje, że Komisja Europejska zasięgnie jego opinii w sprawie przygotowania tego sprawozdania, z udziałem wielu zainteresowanych podmiotów, społeczeństwa obywatelskiego i ruchu na rzecz osób niepełnosprawnych.

5.12 EKES z zadowoleniem przyjmuje wszystkie działania proponowane przez Komisję Europejską i Eurostat na rzecz ulepszenia i intensyfikacji procesu zbierania danych i szczegółowych statystyk oraz wskaźników dotyczących niepełnosprawności, by opracować bardziej skuteczne strategie i lepiej monitorować ich wdrażanie. Komitet oczekuje publikacji danych zgromadzonych w ramach modułu ad hoc w sprawie niepełnosprawności podczas badania aktywności ekonomicznej ludności za rok 2011 oraz zachęca Komisję, Eurostat, Agencję Praw Podstawowych i państwa członkowskie do systematycznego uwzględniania kwestii niepełnosprawności we wszystkich najważniejszych ankietach, a także do przygotowania specjalnych badań i wskaźników, które umożliwią oszacowanie interakcji między osobami niepełnosprawnymi oraz barier, na jakie napotykają w codziennym życiu, jak też wpływu instrumentów politycznych opracowanych w celu eliminowania tych barier.

5.13 EKES zachęca UE i państwa członkowskie do organizowania kampanii informacyjnych na temat praw i obowiązków zapisanych w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych – skierowanych do władz publicznych wszystkich szczebli, przedsiębiorstw prywatnych, środków przekazu, uniwersytetów i ośrodków badań, szkół oraz służby zdrowia i opieki społecznej.

5.14 Komitet wzywa państwa członkowskie do wdrażania postanowień konwencji na różnych poziomach procesu decyzyjnego poprzez włączanie jej zapisów w ustawodawstwo, strategie polityczne i decyzje administracyjne oraz opracowanie planów działania w zakresie niepełnosprawności, zgodnych z zapisami konwencji.

5.15 EKES zachęca do tworzenia partnerstw pomiędzy związkami zawodowymi, organizacjami pracodawców, organizacjami gospodarki społecznej oraz organizacjami osób niepełnosprawnych, by propagować dostęp do zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zgodnie z zapisami Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 44 z 11.2.2011, s. 1–9.

6. EKES a Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych – wdrażanie wewnętrzne

6.1 Zdaniem EKES-u należy podjąć odpowiednie działania na rzecz wewnętrznego wdrożenia Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, a następnie realizować jej postanowienia. Działania te obejmują w szczególności:

- zachęcanie do zatrudniania osób niepełnosprawnych w EKES-ie, ustanowienie programu dla stażystów oraz zachęcanie do zgłaszania niepełnosprawnych oddelegowanych ekspertów krajowych;
- zagwarantowanie niedyskryminującego procesu rekrutacji niepełnosprawnych kandydatów;
- zapewnienie dostępu osób niepełnosprawnych do służb pośrednictwa pracy oraz szkolenia ustawicznego i zawodowego;
- ulepszenie dostępu do budynków, stron internetowych, narzędzi ICT i dokumentów;
- wprowadzenie racjonalnych usprawnień, w tym zapewnienie pomocy osobistej dla pracowników, członków i ekspertów;
- organizowanie szkoleń pracowniczych mających na celu poszerzenie wiedzy o niepełnosprawności i Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, opracowanie broszury i filmu wideo na temat uwzględnienia realizacji konwencji;
- uczestnictwo w międzyinstytucjonalnych grupach roboczych w sprawie wdrażania konwencji;
- włączenie zagadnień związanych z niepełnosprawnością do obszarów działalności Komitetu.

6.2 EKES podkreśla, że prawa dotyczące niepełnosprawności powinny być kwestią horyzontalną uwzględnianą we wszystkich opiniach Komitetu mających wpływ na życie osób niepełnosprawnych.

6.3 Komitet uważa, że prawa zapisane w konwencji należy uwzględnić w pracach wszystkich sekcji, ponieważ odnoszą się one do wszelkich dziedzin działalności społecznej, kulturalnej i gospodarczej.

6.4 Dlatego EKES podkreśla potrzebę ustanowienia komitetu sterującego ds. realizacji i monitorowania Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych, który wezwałby różne instytucje UE do przedstawienia sprawozdań z ich prac oraz zasięgnąłby opinii społeczeństwa obywatelskiego, zwłaszcza Europejskiego Forum Osób Niepełnosprawnych – organizacji reprezentującej osoby niepełnosprawne – zachęcając je w ten sposób do wniesienia wkładu w przygotowania i prezentację sprawozdania UE dla komitetu ONZ ds. konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Poprzez zaangażowanie różnych sektorów komitet sterujący opracowałby niezależną wizję postępów w zakresie wdrażania konwencji.

6.5 EKES przypomina swoją rolę w dziedzinie wzmocnienia legitymacji demokratycznej UE poprzez wzmocnienie demokracji uczestniczącej. Przypomina także o roli organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

6.6 Komitet wzywa do utworzenia organu, który stymulowałby i koordynował dialog na temat wdrażania zapisów Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych na szczeblu UE, prowadzony przez unijne instytucje i organy oraz społeczeństwo obywatelskie.

6.7 EKES pragnie uczestniczyć w przygotowaniu sprawozdania (poprzez opracowanie opinii), które UE musi przedstawić Komitetowi ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych.

Bruksela, 12 grudnia 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON